

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

5. De multitudine Angelorum loquentium, quos quisque potest audire.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

repetitione, cruciabantur, atque in Dei odium, & blasphemias inuicem hortabantur, & incendunt.

4. Ut res tota locutionis, & auditionis Angelorum (& idem est de pure mentali hominum ad ipsos) absolatur, de subiecto, cum locutionis, tum auditionis mentalis dicendum erit: locutionis mentalis subiectum solummodo esse loquentem, auditionis realis formalis, cum ad quem, est locutio: quod ipsum de excitatione, eius, tam in actu primo per species in ipso, actiue, vel exactiue physica à locutione producta, quam in actu secundo, realis formalis excitationis, & attentionis excitetur, de reali formalis auditionis subiecto constat ex dictis, cum ea sit, locutionis, & reliquorum quæ per illam alteri manifestantur realis formalis audientis cognitio de locutione constat etiam ex dictis q. 4. cert. 6. n. 2. Nec præstat impugnatio Arriagæ nostri supra subsect. 1. n. 43. §. Dicendum ergo, & §. Ideo reiciendus est Vasquez. Ut probet locutionem in solo actu loquentis esse non posse, sed inadæquate solum, & tanquam comparte complemte in speciebus, in audiente productis: ac proinde, nec loquentem subiectum adæquatum locutionis esse posse: quia alias nullis speciebus productis in audiente posset esse. Ceterum, etsi contra Vasquez, qui in actu reflexo iudicii loquentis ante voluntatem liberam illud alteri manifestandi, ac proinde indifferentem de se, nec determinatum, ut alteri determinate manifestetur satis probet in illo locutionem adæquate esse non posse: quod, & nos citata quaest. 4. aliunde probauimus, contra nos autem, qui in voluntate loquentis de eo, & reliquis determinata, & determinate ei cui loquitur manifestandis, quæ se ipsa, sui etiam manifestatiua sit constitutimus, nil prius probat: ex ea siquidem determinatione, & specierum sui, & iudicii illius in eo, cui loquitur, natura sua physice actiue, vel exactiue, productiua est, æque, atque humana, & sensibilis per externa signa locutio, quæ vera locutio est. Etsi species, quas naturaliter producere in eo, cui loquitur, actiue, vel exactiue physice, potest, & petit aliunde non producantur de facto, quod, cum viderit, Arriaga, & valde probabile censuerit, non video, cur in sua conclusionem paragraphi. Dicendum ergo nihilominus persistit §. Hinc colligo primo, & §. colligo secundo.

CERTAMEN V.

De multitudine Angelorum loquentium, quos quisque potest audire.

1. **Q**uot vero Angelos loquentes ipsi possit quisque Angelos audire disputant alii minutius Suarez c. 28. n. 53. & Arriaga citat. sect. 7. subsect. 3. & quoniam audiendi potentia in actu primo, vel audiendi in actu secundo potest considerari: & potentia audiendi absoluta in actu primo speciebus impressis locutionis Angelicæ constituitur, ut diximus, si de potentia auditionis, siue audiendi in actu primo sit sermo, eadem sane quaestio hæc erit, atque de potentia Angeli cuiusvis specierum præfatarum receptiua, siue à quot Angelis loquentibus, seu angelicis locutionibus possit quisque Angelus species physice recipere: si vero de possibilitate, seu potentia logica absoluta audiendi, siue auditionis, in actu secundo idem erit, atque inquirere, quot Angelos ipsi loquentes, possit Angelus quisque locutionum eorum speciebus instructus audire: vtraque vero quaestio, tam de potentia recipiendi species plurium locutionum Angelorum plurium loquentium, quam eis receptis plures audiendi, duplici sensu intelligi, & examinari potest: scilicet de potentia recipiendi plurium loquentium species plures, ac eis receptis, loquentes audire simul, vel successiue. Certe Soa-

Christoph. de Ortega, de Deo Vno. Tomus II.

rius, & Arriaga de vtraque Angeli cuiusque potentia audiendi in actu primo, vel secundo simul plures Angelos ipsi loquentes tantummodo agunt, non autem de potentia alterutra sensu audiendi illos successiue. Et ego quidem, quoad potentiam audiendi plures locutiones plurium Angelorum in actu primo seu earum species recipiendi, censens eandem difficultatem esse, eiusque decidenda rationem fore, siue, simul siue successiue species recipiendæ plurium locutionum illarum sint: cum nec species sibi inuicem contrahantur, ac proinde, neque aliam alia, seu alias ex oppositione inter se se subiecto pellat, sed solum ex eius incapacitate receptiua, quemadmodum corpus vlnare, vlnare aliud ex solum vlnari, quem occupabat, ac replebat, loco trudit, nec nisi successiue corpus vtrumque potest in eodem loco locari, ut posset, si duarum vlnarum locus esset, ac subinde vtriusque vlnatis corporis continendi capax: quod ipsum cénico de virtute actiua naturali non vitali (præsertim, non cognoscitiua; & appetitiua) quæ in suis operationibus, & effectibus edendis nec laborat, nec defatigatur, nec magis minusve vni, quam aliis edendis attendere, siue impendere possunt: quare nec vnus operatione ab aliorum effectuum, quos absolute potest agere, impediri. Quocirca, si igni combustibilia omnia quæ igne absolute actiuitate sua potest, aut soli corpora omnia, quæ illuminare absolute potest, intra actiuitatis sphaeram debere applicarentur, haud dubio omnes ignendi, & illuminandi operationes, & effectus simul ederent: ita, ut nullum alium effectum edere successa quouis temporis, aut etiam æternitatis, vllatenus possent.

2. At de Agentibus, & virtutibus actiuis vitalibus, præsertim cognoscitiuis, & appetitiuis, siue materialiter, siue spiritualiter, quæ magis minusve attendere adharere, seque impendere obiecto vni præ aliis possunt, ac proinde toto etiam conatu in vnum ex illis ferri cognitione, & affectu suo, atque in eo subinde, vel ita percipiendo, vel prosequendo defatigantur aliter res habet, imo in quouis, vtrumque cognoscendo, & appetendo aliquatenus, (etsi insensibiliter, ac siue aduertentia, laborant, constans apud omnes Doctores est, cognitione, & appetitu vnus obiecti, ac maxime plurium, impediri appetitiuam, & cognoscitiuam facultatem ab aliorum obiectorum, vel aqua, vel æque facili, & quandoque absoluta, actualique simultanea, cognitione, & appetitu, vnde de omni facultate cognoscitiua vniuersim (quod ipsum de appetitiua esse debet) dignitatis loco, apud scholas omnes aristotelicum illud circumferitur: pluribus intentus minor est ad singula sensus: quare de potentia audiendi, in actu secundo, seu auditionis plurium loquentium Angelorum simul, diuersa difficultas, iuxta commune hoc generale axioma, ab ea est, quæ de potentia audiendi loquentes Angelos plures successiue, cum iam ab antea loquentium auditione, quæ, ne alios audiret, distrahatur, cessasset. Idcirco eius communis, & generalis potentis vitalibus cognoscitiuis, & appetitiuis suppositione de Angeli cuiusvis potentia auditionis formalis, & actu secundo plurium loquentium diuidendæ quaestiones sunt de potentia scilicet audiendi seu auditionis eorum simul, & auditionis eorum successiue: atque aliorum Doctorum reuerentia, qui axioma tota amplitudine, & vniuersalitate recipient, seorsim de vtraque difficultate iudicium ferendum. Sed tamen postea, quid amplitudinis axioma illud habere firmiter possit, & an ad facultates, intellectivas, & appetitiuas pure spirituales, & independentes prorsus à corpore, eiusque organis operantes (cuiusmodi Angelorum, & animarum separatarum intellectus, & voluntas sunt) subtilius, penitiusque rimandum à ratione erit, quam hæctenus fuerit. Quaestiones verò ita à nobis seiunctæ, ac seorsim diuisis sensibus propositæ, quatenus Angelos loquentes,

b b vel

vel locutores concernunt, vel de actu absolute productis, vel de possibilibus etiam aliis omnibus possunt procedere de neutrorum autem pluralitate, qui loquentes ab unoquoque Angelo audiri, siue in actu primo, siue in actu secundo possunt, nihil vero de determinato numero definiti cum fundamento potest: cum nec existentium nec possibilium Angelorum, qui, & esse, & loqui absolute possent, numerus, & determinata pluralitas, vltra quam, nec progrediantur de facto, nec progredi valeant, nobis innotescat, nec capacitatem Angelorum receptivam specierum, & intellectuum, neque harum actiuitatem, angelicam vitalem, quasi palmo, digitisue, aut lato, ut aiunt, vngue possimus metiri, ut tot, & non plures capere, & virtute sua continere, statuere possimus: de existentibus, ergo de facto Angelis, & locutionibus, an omnium locutionum ipsorum species recipere quique Angelus possit, & auditiones elicere: rationabili examini subest: de possibilibus etiam, an omnium etiam possibilium ab ipsis locutionum species possibiles physice pati, atque auditiones valeat, quique efformare, etiam infinitae illae, vel cathagorematice, vel lynchategorematice sint.

3. His dilucidis harum difficultatum resolutioni praenotatis, Soarius loco citato, quoad potentiam audiendi in actu primo, siue receptivam specierum cenet: cuiusque Angelo, adesse ad reliquos omnes loquentes, simul audiendos in actu primo, siue locutionum eorum omnes, sine termino, species simul recipiendas; sed ad eos omnes loquentes audiendos, in actu secundo, simul displicet autem, quoad primum, Arriaga nostro citato loco num. 10. *ego in hac questione*, quia secundae parti Doctrinae lux aduerlatur Soarius: cum ideo neget posse simul audire in actu secundo Angelos omnes loquentes, quia virtus actiua intellectus locutionum Angelorum loquentium simul limitata est: sed etiam virtus passiva, seu receptiva specierum, quibus Angelus in actu primo audiens constituitur, est limitata, ut pote creata: ergo, si actiua virtuti cuiusvis Angeli ad audiendum simul in actu secundo, alios omnes, sine termino Angelos loquentes obest eius virtutis limitatio, ad audiendos etiam reliquos omnes Angelos loquentes, limitatio etiam potentiae receptivae specierum praefatarum obest, ut simul eas omnes, sine termino, recipiat, atque Angelos loquentes possit, simul in actu primo audire. Minor facilius probatu videtur. Quia potentia receptiva specierum, non est pure terminans, quae nec unionis, nec extremorum vniendorum, quia talis, vllam illorum pracontinentiam, requirit, ut requirit ut vere passiva haec etenim ex intimis intellectus viribus, & quasi visceribus species illae educuntur: quarum omnium, sine termino continentia creatae capacitati, ac subinde limitatae aequae actiuae capacitati, repugnat quantumvis gracilior, & imperfectior continentia potentiae receptivae, quam actiuae potentiae continentia respectu suorum effectuum sit, & cogitetur. Addit Arriaga inde: pro maiori Angelorum entitativa perfectione natura ad plures aliorum loquentium species simul recipiendas, eosque simul in actu primo audiendos esse receptivam capacitatem, ampliore, quam sit in Angelis naturae imperfectioris. Verum impugnatio soarii, nihil contra ipsum praestat. Etenim ipsius ratio ex limitatione virtutis actiuae Angeli ad negandam potentiam audiendi simul in actu secundo, seu formaliter intelligendi plures, & omnes Angelos simul loquentes, sine termino, non sola actiuitatis limitatio, sed actiuitatis, quae obiectorum cognitione distrabi, & ab aliorum cognitione, possit impediri natura sua est, id quod actiue intellectiua Angeli facultas proculdubio (ut Doctores communiter docent, supraque notauimus, & Arriaga ipse constanter vbique fatetur, & eadem subsecutione 3. num. 33. §. Respondendum ergo.) id vero in virtute pure receptiua specierum, intellectus eiusdem locum non habet, ut vidimus num. 1. inde etiam additamentum eiusdem Arriagae euanes-

cit. siquidem ad plures species simul pure recipientes capacitas pure receptiua amplior, & perfectior entitativae intellectus, quam pure recipientis succedat siue non requiritur, ut eodem n. 1. docuimus: neque inde maior, minorve perfectio entitativae intellectus angelici taxatur, sed ex virtute actiuae intellectus, & vltus plurium specierum simul: quae qui maior in unoquoque Angelo est pluribus simul, pluribusque cognoscendis, sine vlllo, vel saltem minori impedimento, ac distractione potest attendere, ut in hominibus experimur.

4. Circa potentiam ergo cuiusvis Angeli audiendi, simul in actu primo reliquos omnes, qui de facto sunt simul etiam loquentes, seu omnium simul loquentium species simul recipiendi, dico primo, eiusmodi potentia receptiva, cuius Angeli adesse. Conuenio cum Arriaga id expresse docente cit. subsec. 3. n. 51. §. Secundo, & ultimo, & Soario, qui amplius, ut vidimus, docet: scilicet posse simul recipere locutionum angelicarum, Angelorumve loquentium species, sine termino: quod amplius valde est, cum loquentes Angeli, qui de facto sunt, sunt finiti, eisque omnibus, simul, semel tamen vni loquentibus, eorum locutiones illae, coniunctim etiam sumptae finito numero clauduntur: eas autem solas simul ab eo Angelo recipi posse fat erit, ut conclusio haec absolute verificetur, quin inde, vel apparet, illatio infinitatis eiusmodi potentiae intellectus creatae receptivae specie cum fieri possit: cum non sit potentia ad terminum receptionis sine termino, & quantitate discretam infinitum, ut contra Soarium Arriaga contenderat, de qua illatio, eiusque firmitas inferretur. Probat inde conclusionem Arriaga: qui derogat perfectiori reipublicae politicae Angelorum alique, adhuc vnum, Angelum ita limitatam capacitatem receptivae specierum esse, ut eorum omnium simul quandoque loquentium species non possit simul recipere, eosque simul in actu primo saltem, simul audire, cum ad id finita potentia receptiva sit satis. Sed tamen §. Dico id esse probabile probationis suae debilitatem hac ratione recogitavit: quia talis loquendi simul Angelos vni est moraliter impossibilis: quia omnes, siue Angelos, siue homines reipublicam rationalem constituentem per ampliam, & mul loqui consensionis, & inuicem impudens est. Quod si inuicem, & perfectissima Angelorum reipublicae simultanea Angelorum omnium locutio, ac subinde politica, & moraliter est impossibilis ex eius reipublicae perfectione perpetuae capacitatis physica receptiua simul specierum Angelorum omnium simul loquentium inferretur in Angelis omnibus: inferretur enim ex politica perfectione imperfectio solum politica simultanea locutionis omnium Angelorum, & contra ex hac imperfectioe politica, politica etiam simul reliquos omnes audiendi imperfectio, quae repugnat, iuxta hanc igitur, considerationem, rationalis reipublicae perfectio solum inferret, potentiam cuiusque Angeli loquendi non simul cum reliquis, sed seorsim vel propterea, cum aliis pluribus etiam, non tamen adeo pluribus, ut locutionis, atque auditionis consensum pariant, ac similiter potentiam simul recipiendi species, & audiendi in actu primo, totidem, quod, sine consensione loqui simul possunt, non plures impotentia quidem politica, non physica. Ceterum consensio haec ex simultanea plurium hominum locutione humana per articulos sonos, & voces significatas, quarum alias ementior, & elatior alia supposita, & aequales, se mutuo confundunt, & aliud, quam quilibet loquatur percipi facient (quemadmodum ex visus infirmitate, & congerie specierum lacis exinde nempe, colores percipiuntur) & in Angelorum, quantumvis plurimum simultanea locutione locum, quoad specierum simultaneam receptionem, atque eorum omnium in actu primo auditionem, non habet, cum nullius speciei productionem imperaliam omnium simultaneam productionem impedire possit, per contra ab eis impediri, neque item mutuo confundi, esto, earum omnium vltus simultaneus.

taneus, siue auditio in actu secundo Angelorum omnium simul loquentium ob limitationem actiuitatis vitalis, & distractionem ab aliis cognoscendis, quam pati potest, & patitur, iuxta communem Doctorum ab obiectis, quæ prosequitur, & cognoscit, si plura præsertim sint, sit Angelo cuius impossibilis. Adde in mutuis Angelorum omnium cohortationibus frequentibus ad Dei laudem, & amorem locutionem reliquorum omnium simul ad singulos vicissim admitti debere; quare, & in singulis reliquorum omnium simul loquentium species simul & frequentissime recipi.

5. Dico secundo. Potentia simul de se receptiua specierum Angelorum omnium, qui de facto absolute sunt, loquentium siue locutionum omnium angelicarum sine termino, cuique Angelo adest: consensio nostro Soario supra contra Ariagiam citat. num. 50. §. ego in hac quæstione: Adde, locutionum omnium possibilium ab omnibus Angelis, qui intra possibilitatem, Deique omnipotentiam clauduntur, quia id etiam ratio subiicienda suadebit. Probatur conclusio: quia de facto est potentia in vno quoque Angelo receptiua successiue specierum locutionum possibilium fore, & sine termino, per totam æternitatem futurarum ab Angelis, qui de facto sunt: ergo cuique Angelo est potentia receptiua simul earum specierum, sine termino. Antecedens probatur: quia per totam æternitatem futuram peritabit respublica rationalis, & politica Angelorum; quæ sine potestate communicationis, & locutionis inter se stare nequit, ut patet: ex ergo per totam æternitatem, successiua Angelorum successiue, sine termino ab Angelis, qui de facto existunt sunt absolute possibiles: ergo, & auditiones vicissim successiue, sine termino (quibus repugnantibus locutiones illæ possibiles esse nequeunt) sunt absolute possibiles: atque auditiones in actu primo speciebus impressis locutionum earum constituuntur, & ab his auditiones in actu secundo fieri debent: repugnantem autem, si potentia receptiua earum, ex qua connaturaliter educantur, & quam natura sua continent, in Angelis non esset: ergo potentia receptiua successiue earum specierum, sine termino Angelis singulis adest. Nec video antecedentis huius veritatem ab Ariaga dubitari ab illo Doctoro verum in dubium posse. Consequentia solum dubitari potest, negaturque adeo tenaciter ab Ariaga ubi proxime nu. 52. à §. obicitur difficultas, ut variis discursibus, & instantiis, & solutionibus relatis, & excoGITatis, surdos tamen aliquando Angelos manifestos, nec speciei locutionis denuo recipiendæ physice capaces, si anteriores, in eius mente seruatur absurdum non reputet, sed plane fateatur, eos tandem aliquando elingues, & tanquam truncorum strem, aut lapidum congeriem ipsorum rempublicam tunc mansuram cogetur fateri, ut ex probatione antecedentis facile apparet. Sed tamen probatur facile consequentia ex dictis num. 1. quia capacitas, & continentia receptiua, & pure passiva subiecti respectu effectuum, seu formarum, & accidentium, sibi inuicem non aduersantur, omnes, quos, continet, potest simul æque, ac successiue recipere: quia, cum neutrum alteri formaliter aduersetur, ac repugnet, solum ex defectu capacitatis, & continentie passivæ subiecti alterum cum altero in subiecto non componitur: cum autem capacitas passiva, & receptiua, neque absolute esse ad effectus viros, quouis tempore, aut duratione successiue recipiendos, quos capacitate, & virtute sua receptiua absolute non continet, sit sane; ut ni ipsi inter se pugnent, & aduersentur, quantum de se est, possint omnes simul recipere, quin amplior potentie receptivæ capacitas, ad eos omnes simul, quam ad successiue recipiendos requiratur. Bene ergo à potentia receptiua successiue specierum locutionum angelicarum sibi non aduersatur, sine termino infertur potentia intellectus angelici receptiua earum simul, sine termino: etsi ex repugnantia infiniti categorice.

Christoph. de Ortega, de Deo vno. Tomus II.

matici, & in actu rerum creaturarum, in quouis genere (quam Doctores aliqui defendunt) earum omnium simultanea receptio repugnaret extrinsecus; non autem ex defectu intrinseco potentie receptivæ.

6. Inferes cum Ariaga: ergo potentia illa receptiua simul omnium earum specierum, sine termino, est infinita quod creaturæ repugnat, ut supra permittebamus inferri: siquidem, ad infinitos effectus, quos essentialiter continet potentia receptiua; eidem objectioni subiaceri ipse cum Doctoribus reliquis: siquidem totidem, nulla dempta, continere debet, ut possit eas recipere successiue: imo continentia actiua (quæ Ariaga teste citato n. 50. §. ego in hac quæstione maioris virtutis, & perfectionis est) ab eo admittitur §. Respondendum ergo: sub med. n. 54. concedit enim ignem infinitos ignes, & calores continet; & tamen ignis infinitam actiuitatem intrinsecam entitativæ, omnino negabit. Respondendo pro omnibus huic argumento (quod omnes vexat, totamque permeat Philosophiam, & Theologiam.) Infinitatem termini, seu extremi extrinseci, quem intrinseca sua entitate transcendentaliter potentia respicit, & essentialiter concernit, nullam illius argueret infinitatem, etsi ex infinitate termini, seu extremi illius extrinseci, quod respicit intrinsece maior, in illa perfectio arguatur, & ex infinitate extremi angescat, quam in rebus aliis generis eiusdem, quæ finitum extremum, seu terminum essentia sua respicerent: quia ex termini, siue extremi, ad quem res essentialiter relatione transcendentali referuntur, proportionem, non quidem arithmetica, sed solum geometrica crescunt res ipsæ relata, & angescunt: ut pro defendenda à simili argumento (ratione materiæ virgienti) possibilitate visionis creatæ, & finitæ Dei in se intuitivæ, & beatæ Scolastici veteres, & ex illis reliqui respondere solent: sed quoniam antiquiores, quid sub eis vocibus conceperint, & dixerint, fusius non explicuerunt satis, præfata solutio, tanquam vacuum nominum à multis redargui, ac fere ludibrio haberi caput: eius tamen soliditatem, eorumque nominum medullam enucleauimus. 1. de Deo vno controu. 1. d. 5. q. 3. cert. 3. quod, scilicet, quæ arithmetica proportionem ex terminorum, siue extremorum extrinsecorum, ad quos transcendentaliter referuntur, & quibus subinde essentialiter connexa sunt, magnitudinem, siue entitativam, & ex genere, siue continua, siue discretam præ aliis, quæ non adeo magna extrema, & terminos respiciunt, angescunt ita debent crescere, ut minorum perfectionem, quam ex paucioribus, & minoribus extremis, terminisque ad quos essentialiter referuntur, in se contineant, & ex pluribus aliis, seu perfectioribus terminis, quos essentialiter respiciunt, quasi numerorum accremento (quod arithmeticum est) pro extremorum, seu terminorum maiori, & maiori perfectione, & magnitudine, vltiorem, & vltiorem magnitudinem, & perfectionem addere debeant: vnde quantulumcumque perfectio, ex terminis, seu extremis, ad quæ res ipsæ transcendentali relatione connexæ, addatur, si hæc infinita sint, atque aliis extremis finitis, quibus res aliæ connectuntur infinite excedant, infinitas rei, quæ infinito extremo, terminove connectitur euidenter demonstratur: quod secus habet, si solum proportionem geometrica ex magnitudine, & perfectione terminorum maiore, vel minore res ipsæ connexæ, atque ab eis extrinsecus specificatæ crescant, & decrecant, quin imperfectioris rei perfectionem perfectior; contineat, & aliquid addat, sed se tota maiorem, ex genere seu specie sua ex nobiliori, maioriq; extremo, quod respicit, & à quo subinde, specificatur, perfectionem trahit, sicut trahit, quæ minorem terminum, imperfectiusque extremum, à quo extrinsecus specificatur, respicit, trahit, ex specie, genereque suo perfectionem: quod solum augmentum decrementumq; geometrica proportio requirit, scilicet, ut sicut à suo extremo imperfectiori, & minori, res quæ illud essentialiter respicit, suâ specificam perfectionem trahat quæ extremum maius, & perfectius respicit suam

b b 2

(maiorem

(maiores scilicet) proportionem seruata trahat perfectionem. Porro ex dictis probatur, atque ab obiectionibus vindicatum manet, quod Scotij conclusioni, expressius saltem, addimus de potentia cuiusvis Angeli receptiua simul specierum omnium possibilem sine termino Angelorum omnium, qui de facto sunt, & qui absolute esse possunt.

7. Dico tertio, & ultimo (in proloquio illius pluribus intentus minor est ad singula sensus, & communi Doctorum de eo intelligentia generali de omnipotentia vitali cognoscitiua & appositiva, etiam pure spiritali, ac prorsus independentem à corpore, eiusque organo operante) nullus Angelus habet potentiam actiuam vitalem audiendi in actu secundo, simul Angelorum omnium, non solum absolute possibilem, sed de facto adhuc absolute existentium locutionem omnes possibilem, etsi simul omnes loquerentur, atque ut conel. 2. docuimus, eorum omnium, sine termino, species simul, quisque Angelus absolute possit, & recipere, atque eos omnes, simul loquentes, in actu primo simul audiret. Ratio ex i. a intellectu, & statuto proloquio est in promptu. Quia auditio Angeli in actu secundo est intellectio audientis locutionem loquentis, vel loquentium ipsi: aut intellectio, & cognitio vnius obiecti, vel saltem aliquorum intellectus (etiam spiritalis atque independentem à corpore, cuiusque organo operans, & intelligens) distrahitur ita ab aliorum obiectorum intellectu, ut vix aliis intelligendis (praeterquam si plura alia sint) possit intendere: ergo tot intra numerum finitum possunt alia obiecta cognoscenda addi, & multiplicari, ut, ne vix quidem, eis simul cognoscendis, seu intelligendis de facto, & in actu secundo locutionibus omnibus omnium Angelorum absolute possibilem, aut existentium, ac citius possibilem etiam illorum omnium species impressas proprias simul habeat possit intendere. Siquidem distractio hanc non defectu virtutis actiue specierum, quae ad suum obiectum, sed intellectiue, quae finita est, provenit: & proinde, si in cuiusvis, obiecti cognitione, aliquid eius ita impendatur, ut alteri intelligendo aliquantulum distrahitur, & deficiat, plurimum, & plurimum finitum, (necum infinitum, intellectu, ita exhaustiur virtus, & attentio intellectiua, ut aulli alteri obiecto percipiendo intellectiua virtus, & attentio superfluit. Id quod experientia intellectus nostri, cui non admodum multis intelligendis intentus, vel vni alteri intelligendo, virtus, & attentio non superest. Etsi autem intellectui Angeli, cum ob eius perfectionem maiorem, tum ob independentiam à corpore phantasmatis, organique corporeis in intelligendo, pluribus multo, quam nos, intelligendis posse, simul intendere fatendum sit, sed de pluribus intra numerum, & finitatem, & quibus numerus maior esse possit, est solummodo admittendum. Cum autem auditio, in actu secundo, nil aliud, quam locutionum aliorum Angelorum cuius alteri loquentium sit, manet ex eius proloquio communi intelligentia probata legitime conclusio.

8. Quoniam vero eius proloquij Aristotelici vniuersalis intelligentia & sensus nunquam mihi ita certus visus, atque reliquus, est praefata conclusio, non adeo, ac aliis, firmus adhuc, etsi eam probabilem ab extrinseca fere omnium autoritate, quam à ratione (quae minus mihi verè proloquij intelligentiae subnititur, etiam subiuncta ratione alia, quam supra tetigi, ac deinceps explicatus propositionem) asserere non dubito. Ideo, me, eam conclusionem reuertentia communis intelligentiae proloquij illius sequi profusus sum: siquidem proloquium, ex Aristotelis Doctrina, & experientia ortum in potentiis cognoscitiuis & appetitiuis subsequenter vitalibus sensitiuis, ac materialibus locum habere, verba ipsa sonant, quamvis, cum experientia, tum ratione, eius insensitiuis, & materialibus deprehensa, ad spirituales nostrum humanum intellectum (qui dependenter à phantasmatis, & organo corporeis, pro statu hoc coniunctionis, cum

corpore intelligit) ac voluntate, pro eodem statu merito ab omnibus extenditur. Etenim experientia, nos non posse pluribus valde simul intelligendis intendere, quin aliorum intellectu, ac similiter volitione, aliorum intellectu, & volitione, aliquid detrahat, atque, ac obiectorum pluralitas cognoscitiui, & appetitiui, sensitiui officiat. Experientia item non minus plurium obiectorum intellectu, & volitione magis nos laborare defatigare, quam, si vnum totum, vel pauciora obiecta intelligeremus, atque appeteremus. Ratio pro sensitiuis hinc, & spiritualibus potentiis nostris est eadem: quia, cum spirituales etiam, potentiae nostrae phantasmatis, & organo corporeis ad suos actus, pro statu coniunctionis, cum corpore, egeant, atque organa haec ad phantasmata, & cognitiones, & appetitiones, sensibiles meliores, ac intra suum, quaque genus, perfectiores eliciendas, viuidioribus speciebus, quae viuiditate sua sensum, & potentiarum sensibilibus organa laedunt, eorumque temperiem debent, & iustam minuunt, atque accedente spirituum vitium calidissimum, & quasi vitalis corporis ignium, ad perfectiores operationes illas necessaria copia, quandoque fere totam dissoluunt: unde eorum distemperie, & dolor: cum autem pluribus perfectis obiectorum plurium cognitionibus simul habendis, vel tanta spirituum vitalium, quanta opus esset non ita facile succurrat, ac si organo sensus interni, simul adderet, temperiem eius maxime laederet, sit, ut, si plura obiecta simul imaginemur remissius, vnumquodque per phantasmata percipiamus, & quo plura imaginemur remissius, vitalibus spiritibus ad plures cognitiones cum potentia, quam ad singulas edendas vnumquodque diuisis, quorum, quo plures cognitiones, est remissiones sunt, copia aderit maior, quae organum laedat, & grauet, non sine dolore, laxatione, lassitudine, & defatigatione, quam experiri, dum plura imaginemur, & intelligimus: quia in statu hoc coniunctionis cum corpore intellectu noster, non nisi dependenter à phantasmata, & phantasmatis, quae illa circa obiectum quoduis à nobis intelligendum operetur, possumus quidquam intelligere. Haec autem omnia intellectu, & intellectu Angeli (idemque est animae separatae) qui profus intelligenter ab organo corporeis, & phantasmatis intelligit, non eueniunt: quare non est unde pluribus, quam paucioribus, vel vni obiecto cognoscendo, magis distrahitur defatigetur, & laboretur quavis intentione, iuxta speciem suam singula percipiat.

9. Quod autem operationes intellectus, & voluntatis omnes etiam independentem à corpore, eiusque organo, & phantasmatis eliciat circa obiecta sua veniunt, in eaque, suo quoque modo, potentiae earum eliciuntur per eas operationes frantur, ac proinde, quod amplius, ac vehementius in vnum obiectum fertur minus in aliud ferti, atque attendentia in illud distrahi necesse debet: ac demum attendentia in vnum, si tota in aliud intentione feratur profus impeditur (ut nom. 2. retinimus, & cursim docebamus) non nimis vget, in primis enim (quoad praefata attinet) intellectu intellectibus suis in obiecta, quae percipit, non fertur quidem, sed illa potius ad se trahit (ut Philosophia tota cum Aristotele fatetur) eorum in se imaginibus, & formalibus representationibus expressis: ut propterea intellectus esse vniuersaliter phantasmatis, quibus haec in sua obiecta ferti dicuntur, voluntatis, in obiecta sua localis non sit, & quasi à voluntate ipsa in varia loca, & à suo proprio simul mouenda, & distrahenda, ut in plura, obiecta feratur: sic enim neque in duo obiecta ferti simul quantumvis remisse possit. Est autem motus ipse affectiuis, & imitatus, atque in obiecta non quidem, ut localiter, sed intentionaliter praesentia, seu representata, per eorum intellectiones, quae plurimum,

plurium, simul, & plurium esse in intellectu, æque etiam vniuèrse possunt, ac si vnum quodque seorsum intelligeretur: neque enim sibi inuicem eorum intellectiones indiuisibiles, nec, quod intensiorem, aduersantur, nec communem obiectorum intellectiones, quasi inter eas, quæ de facto simul sint partitendam, ultra quam, nil amplius intentionis simul edere intellectus possit, ac proinde, quo plures simul fuerint, minus singulis intentionis obueniat, cuiusvis obiecti cognitio suam, nec alterius cognitioni applicabilem intentionem, ad eamque ipsi adiungendam intellectus pro specierum intensiorum, perfectiorumque, inuicem debiliore, potentiorive, minorem, vel maiorem, quod ipsum de intentione actuum voluntatis, prout hæc obiectorum cognitione si ea necessario prosequatur, viuidiore, perfectioreque, vel remissiore, & imperfectiore proponantur, quamuis circa ea, quæ libere, & ex indifferente potestate sua prosequitur, maior, minorve affectus intensio, vi, & affectus ipse ab eius tandem libito, & arbitrio, cui reliqua in operando subduntur, proxime pendeat. Confirmantur hæc omnia ex visione, & amore beatis erga Deum, obiectum intellectus, & voluntatis creatæ virtute præcellens: & tamen, quod interiores, ferventioresque in Beato quous sunt, eò plura ipse perfectius videt, & ferventius amat. Tantum abest, ut obiecti tanti, quod infinitis creatis, non æquivaleret solum, sed prævaleret infinita cognitio & affectus, eorumque intentio intellectus, & voluntatis potentiam & virtutem, ad alia, vel absolute, vel intense simul intelligenda, vel minuat, vel exauriat. Denique obiecto ex infinita multitudine futurarum, & possibilem locutionem ab Angelis, qui de facto sunt, & qui esse possunt, simul, ut diximus, à quous Anglo audibilium ad quod infinita virtus intellectiva requirenda videtur, solum manet in simili de potentia receptiva specierum totidem, simul numero 6.

QVÆSTIO VI.

De peccato Angelorum Apostatarum.

DISPVTANTUR hic multa ab aliis, quæ nusquam ad peccatum Angelorum in particulari (de cuius examine in præsentia) sed ad præuia cuiusvis peccati rationalis creaturæ cuiusvis spectant: quale est illud de ignorantia (siue positiua, quæ error sit, siue negatiua, aut priuatiua, quæ solum sit defectus cognitionis quoad substantiam, vel quoad intentionem) quæ ex parte actus primi ad peccatum, quodvis prærequisita alteri videtur, Ierem. 12. & Psalm. 12. sap. 5. & à Patribus recitatis à Vasquez, 1. 2. disputatione 3. capite secundo, & à Theologis pluribus, Ales. Sanct. Thoma, 1. part. & 1. 2. Caietano ibi cum Thomistis Dominicanis Ferrara, & aliis, quos Vasquez citatus, & Soarez, libro septimo, de Angel. cap. 4. referunt sed cum hæc cuiusvis peccati generaliter præuia sint, vel secus, intempeste hic disputantur à Soarez, proxime. Alarcon, disp. 9. c. 3. Arriaga, disp. 23. à scilicet 2. per totas sectiones septem, ita enim sub tractu de peccato Angelorum, de libertate, atque aliis omnibus ad peccandum, generaliter prærequisitis agi oporteret: solum ergo disputari hic oportune de ignorantia poterit, an de facto ex illa Angelorum peccatum processerit, & si in eis, ut in nobis ignorantiam peccato præcedere necessarium non sit. Similiter extra chorum hic disputatur ab aliis, an Deus creaturam rationalem natura sua impeccabilem condere possit: siquidem Angelum impeccabilem natura sua non esse, sed peccati capacem,

& fides docet, & questionis titulus supponit: atque inde primi peccati ipsorum genus, seu speciem, ad quam pertineat inquiri, ubi plurium specierum peccata post commissam insinuauimus, ut primi indiuicatio nostræ disputationi sublit.

CERTAMEN I.

Quæstioni supposita statuuntur.

1. Peccatum Angelorum, extitisse certum de fide est, 1. Ioan. epist. cap. 3. ab initio Diabolus peccat, & idem Ioan. in suo Euangel. cap. 8. 44. Ille homicida erat ab initio, & in veritate non stetit, quia non est veritas in eo: cum loquitur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax est, & 2. Petri, 2. si enim Deus Angelis peccantibus, cui accinit Iudas in sua canonica epist. num. 6. Angelos, qui non seruauerunt suum Principatum, sed dereliquerunt suum domicilium, item blasphemiam peccatum expresse à Beato Iuda in sua Canonica, n. 9. ubi Michaël, iudicium inferre blasphemiam. Diaboli non ausus dicitur. Deinde supra à nobis, & hic iterum recitandis cert. 1. Luciferum Daemonum Principem spiritus relatione, & superbia grauiter multum deliquisse expressum est. Rursus ex eorum damnatione, ac panis inferni æternis, inflicto à Deo iustissime, ut locis Petri, & Iudæ recitatis illico subnectitur, & Math. 25. 41. ite maledicti in ignem æternum, qui parati estis Diabolo, & Angelis eius. Denique ex malis demonum erga homines & Deum odio infensissimo, officiis, tentandi, suadendi, atque arte omni impellendi nos ad peccatum, ruinam, nostramque omnem perniciem, ac perditionem, quod ipsam malos Angelos in via statu, cum contra bonos, tum contra eos, qui nondum de iniuncti præcepti obseruantia, vel transgressione deliberauerant, præstitisse ostensum supra à nobis fuit: ex quibus non vnum tantum, sed multiplex grauissimum Angelorum aliquos, malorum scilicet, peccatum aperte monstratur, & quorum aliqua aliis natura, & causalitate præcedant. Accedit argumentum ex præstigiis incantationibus demonum, atque enigmatis peritum, quod non solum pro Angelorum absolute, sed & malorum existentia efficacius est, quam ab Arriaga putatur. Sed duo hic cursim examinanda se offerunt. Primum: an omnes Angeli, qui peccato infecti non fuerunt, in gratia, & sanctitate persistant, persistentque adhuc, sintque deinceps ad postremi usque iudicii diem persisturi: ita, ut Angelorum, in bonos, & malos adæquata sit, constansque, & perpetuo duratura, sine ulla ipsorum ab vna in aliam partem transmutatione diuisio? Secundum an mali Angeli natura sua, atque, ex eius determinatione ad malum peccauerint.

2. Circa primum, error triplex aliquorum reperitur pro triplici dubio in eius propositione, tacto. Primus est aliquorum Philosophorum apud Augustinum, 1. de ciuitat. cap. 11. Suarez citato, lib. 7. cap. 1. diuidentium Angelos in caelestes, id est absolute bonos, & Beatos, & alios hominibus perniciosos, & terrestres alios, & hominibus beneficos: quasi terrestres mediæ inter bonos, & malos, id est sanctos, & peccatores conditionis tertie sint, ut nonnulli interpretantur. Ego vero cenleo triembrem hanc Angelorum diuisionem à Philosophis, non penes malitiam, & bonitatem, siue sanctitatem moralem, factam fuisse, sed penes commodi, vel proprii, vel alieni bonitatem: ut caelestes primi membri Angeli intelligantur, qui summa commoditate, ac felicitate propria in caelis perfruuntur toti, toti cuiusmodi fructuioni intenti, nihil de nostris commodis, vel incommodis curantes: terrestres, qui nostrarum rerum satagunt, & commo-

bb 3 dorum,